

ÉNEK-ZENE

A változat

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzeneink és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás

fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérzés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megérettetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.

- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcion túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átértékelése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérzeni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén.

- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő terem a kórusmunkához
- Ötvonalas tábla
- Mágneses tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag

5–8. évfolyam

A következő fejlesztési célokat segíti az ének-zene tantárgy kerettanterve: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Reprodukció. Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 7. és 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.

Zenehallgatás. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai

megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor. A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy lélegzetű, előkészítése, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretet. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangyi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (10 magyar népdal éneklése).</p> <p>Gregorián zenei szemelvények.</p> <p>Magyar történelmi énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai.</p> <p>Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz.</p> <p>Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve.</p> <p>Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból.</p> <p>Többszólamúság: kánonok, könnyű reneszánsz (15-20 szemelvény a fenti témakörökből).</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, históriás ének, kuruc kori dal, Himnusz, Szózat, dal mint műfaj, duett, kórusmű, társas ének.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: pontozott metrum, dūr-moll dallami fordulatok, tercpárhuzam.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez.</p> <p>Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Tercpárhuzamok szerkesztése</p> <p>Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó, variáció).</p> <p>Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> stilizált tánclépések.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	dūr, moll, tercmenet, zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, fúga szerkesztésmódja.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás -		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i>

<p>gyakorlás/alkalmazás hármás egységében. Ritmikai elemek, metrum: kis éles és kis nyújtott ritmus, tizenhatodok Dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok, fi, szi, dúr és moll hangsorok, Hangközök: t4, t5, t8, t1 ismétlés, gyakorlás-jártasság szintjén Hangnemek: abszolút hangnevek (megismertetés szintjén), zenei ábécé Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.</p>	<p>jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>kis éles és kis nyújtott ritmus, fermáta dúr és moll hangsor, abszolút hangnevek, violin- és basszuskulcs, allegro, allegretto, andante, adagio, forte, mezzoforte, piano, pianissimo, zenei ábécé lá és dó pentaton és hexachord</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus), Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, triós forma, rondó forma, variációs forma. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenei történelmi ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A hangszer megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, cimbalom, citera). Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történelmi korával, a zeneszerző</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés. <i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.</p>

életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, hangsor, formai egység (dallamfordulat, frázis, zenei mondat, dal forma, variációs forma, és rondó forma, koráldallam), népi hangszer.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kíséni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól.</p> <p>Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése.</p> <p>Reneszánsz kórusdalok, barokk szemelvények.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <p>vokális művek, hangszeres művek – szerenád, divertimento, szimfónia tétel (triós forma, rondó forma), hangszeres művek (variáció, versenymű), daljáték/operarészletek.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék, opera cselekménye.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gregorián ének, reneszánsz tánc, madrigál, dal, daljáték, opera, menüett, szvit, concerto, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia.
------------------------------------	--

A továbbhaladás feltételei az évfolyam végén	<p>Az énekes anyagból 10 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.</p> <p>A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).</p> <p>A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 10 alkotás) megismerték.</p>
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Bartók: Este a székelyeknél

Népi hangszerek

Duda

Aki dudás akar lenni (ének)

Tekerő: Nincs Szentesen olyan asszony

Citera: Nem akar a vezérürü legelni

Esik eső, nagy sár van a faluban

Cimbalom: Csárdás (Cimbalomszóló)

Népi zenekar: Kapuvári verbunk

Népdalfeldolgozások

Kodály: Gergelyjárás

Bárdos: Összegyültek, összegyültek az izsapi lányok

Bárdos: Régi táncdal

Kodály: Kállai kettős

Varázslás, bővölés

Mongol sámánénekek: A gonosz szellem ráküldése az ellenségre

Farkasidéző ének

Kánont éneklő őserdei indiánok (Peru)

Altatódalt éneklő indiánanya (Peru)

Altatódal

Magyar regösének: Kelj fel gazda

Kodály: Hajnövesztő

Bartók: Jóságigéző
Gregorián ének
Veni, Redemptor gentium
Madrigálok
Marenzio: Tavasz
Palestrina: Drága fény
Ismeretlen szerző: Un cavaglier di Spagna
Ismerkedés hangszerországgal
a) A trombita bemutatása
Kodály: A majlandi kaland ébresztője a Hány Jánosból
Katonai szignálok: Ébresztő, Felhívójel, Vigyázz!
Haydn: A menet
Kodály: Katonadal
b) Az oboa
Marcello: d-moll oboa verseny III. tétel
Barokk zene
Purcell I: Trombitafanfár
Vivaldi: C-dúr ver senymű két trombitára I. tétel
Vivaldi: A négy évszaktól A tavasz első tétele
Farkas Ferenc feldolgozása: Apóráz Lázár tánca
Bach: C-dúr prelúdium és fuga orgonára
Bach: Már nyugosznak a völgyek
Bach: V. Brandenburgi verseny I. tétel (részlet)
Händel: Győzelmi dal a Júdás Makkabeus c. oratóriumból
Händel: Halleluja a Messiás c. oratóriumból
Händel: Tűzi játék-szvit IV. tétel
Mozart: Utazás szánon
Bartók Béla: Ürögi kanásztánc
Gloria Patri
Ave vera virginitas
Lassus: Visszhang
Bartók Béla: 20 magyar népdal – Erdő, erdő, erdő
Bartók Béla: Gyermeknek II. – Csillagok, csillagok
Bartók Béla: Gyermeknek III. – Dudanóta
Bartók Béla: Három népdal – Megöltek egy legényt-ballada
Kodály Zoltán Kállai kettős (részlet 1. dal)
Ligeti György: Három lakodalmi tánc
Jean Sibelius: Karelia Intermezzo I.
Cimbalom Jazz St. Henri (Oscar Peterson)-Marius Preda
Egressy Béni: Klapka induló
J. S. Bach: Jesus bleibet meine Freude BWV
Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell-témára (The Young Person's
Magyar népzene, más európai népek zenéje felvételtől (pl. orosz, ír, skót, spanyol)

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangyi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (10 magyar népdal éneklése).</p> <p>Magyar történelmi énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai.</p> <p>Nemzeti énekeink: Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből.</p> <p>Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve.</p> <p>Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stíusból.</p> <p>Többszólamúság: kánonok, könnyű reneszánsz (10 szemelvény a fenti témakörökből).</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, stílusos éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, históriás ének, kuruc kori dal, Szózat, dal mint műfaj, duett, kórusmű, társas ének, a cappella. Népies műdal, verbunkos zene	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés, dúr-moll dallami fordulatok, tercpárhuzam.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. 3/8, 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez.</p> <p>Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk dúr és moll pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Tercpárhuzamok szerkesztése</p> <p>Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó, variáció, periódus).</p> <p>Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> stilizált tánclépések.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatnyolcad, dúr, moll, tercmenet, zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola</p> <p>Dallami és harmóniaelemek:</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p>

fi, szi, di, ta dúr és moll hangsorok, (ré sor, mi sor, szó sor, vezetőhang) hármashangzat Hangközök: kis és nagy szekund, kis és nagy terc. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tanult tempójelzések és dinamikai jelek. Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.	<i>Matematika:</i> számsorok, törtek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, dúr és moll hangsor, vezetőhang, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, ,feloldójel, kereszt, bé,tempójelzések: Moderato, Andante, Allegro Allegretto, Adagio, mezzoforte, pianissimo.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, többszólamú hallás készsége, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése.</p> <p>Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – énekes hangfajok megkülönböztetése (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus), – kamarazene. <p>Formaérzék fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – visszatéreses kéttagú forma, triós forma, szonátaforma szerenád, variációs forma. <p>Más többszólamú készségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyszerű basszusmenet követése, énekes reprodukciója, többszólamú zenei szöveg felismerése (belső szólam), hangszerelés. <p>A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenei történeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája).</p> <p>A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése, és elemzése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, formai egység (dallamfordulat, frázis, zenei mondat, dal forma, variációs forma, triós forma és szonátaforma szimfónia, lant, harsona szimfonikus zenekar hangszerei.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kíséni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól.</p> <p>Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – a bécsi klasszika zeneirodalmából a kuruc kor zenéjéből, Kodály-Bartók zenéje.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vokális művek, – hangszeres művek – szerenád, divertimento, szimfónia tétel (triós forma, rondó forma), hangszeres művek (variáció szimfónia), – daljáték/operarészletek. <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék, opera cselekménye.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	dal, népies dal daljáték, menüett, szvit, szerenád, divertimento, históriás énekversenymű, oratórium, szimfónia, verbunkos, kuruc dal, harsona, lant Haydn, Mozart, Beethoven, Kodály: Mátrai képek, Bakfark Bálint, Tinódi Lantos Sebestyén
------------------------------------	--

A továbblépés feltételei	<p>Az énekes anyagból 10 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.</p> <p>A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).</p> <p>A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 10 alkotás) megismerték.</p>
-------------------------------------	---

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Bartók: Örögi kanásztánc (Magyar képek V. tétel)

Kodály: Villő

Kodály: Fölszállott a páva

Kodály: Mátrai képek

Bárdos Lajos: Dana-dana

Bakfark Bálint: X. lantfatázia

Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája (Farkas Ferenc feldolgozása)

„Ne bánkódjék senki köztünk” (Sebő Ferenc feldolgozása)

„Haj, Rákóczi, Bercsényi” (Benkő Dániel feldolgozása)

A harsona bemutatása (Toronyzene)

Haydn: G-dúr szimfónia, No 94. („Üst dobütés”) II. (Andante)

Haydn: Évszakok I. rész, No 2. (Tavaszkórus)

Haydn: Évszakok III. rész, No 3. (Szüreti kórus, részlet, Vadászkórus, részlet)

Haydn: G-dúr vonósnégyes Op. 76. No. 1. III. (Menuetto Presto)

Haydn: D-dúr szimfónia, No 104. IV. (Finálé, részlet)

Mozart: Utazás szánon (Három német tánc K. 605. No 3.)

Mozart: Kis éji zene K. 525. I. (Allegro)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr zongoraverseny, K. 467, II. tétel

Mozart: Esz-dúr kürtverseny K. 417. III. (Rondó)

Mozart Papageno és Papagena duettje II. felv. (No 21.)

Mozart: Varázsfuvola: Sarastro F-dúr áriája (No 10. II. felv.)

Mozart: Varázsfuvola: Az éj királynőjének áriája (No 14. II. felv.)

Beethoven: D-dúr hegedűverseny II. (Larghetto, részlet II. felv.) és IV. tétel

1 Beethoven: c-moll hegedű-zongora szonáta II. tétel (Op. 30. No 2. Scherzo-Allegro)
Beethoven: Török induló (Athén romjai – Kísérôzene Op. 113. No 4.)
Beethoven : III. szimfónia, IV. tétel (Esz-dúr, Op. 55. IV. Finale Allegro molto, részlet)
Beethoven: VII. szimfónia, IV. Allegro con brio, részlet (A-dúr Op. 92.)
Malek Miklós: Harsonaverseny, részlet
Magyar népzene, más európai népek zenéje felvételtől (pl. orosz, ír, skót, spanyol).
Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádihegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. táncnóta, szerelmi dal, búcsúzó dal, keserves). Régi és új stílusú népdalok</p> <p>Más népek dalai (pl. orosz, cseh, szlovák, lengyel, román népdalok, más földrészek népzeneje, afroamerikai népzene).</p> <p>Zongorakíséretes dalok, népdalok. feldolgozásai is.</p> <p>Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társas dalok rövid részletei, romantikus dalok, zeneművekhez kapcsolódó témák, dallamok.</p> <p>Példák a populáris zenéből.</p> <p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a barokk, a klasszika és a romantika korából.</p> <p>A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklés.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Társas dal, keserves, népdal romantikus dal, táncnóta, népies műdal, ária, chanson, populáris dal, kánon, rokon és más népek dalai, népdalfeldolgozás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, tonális és funkciós érzet, fejlődő formaérzék, többszólamú alapkészségek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással. Hallásfejlesztés harmóniai példák szemléltetésével, egyszerűbb példák (harmóniai vázak) alkotásával.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző metrikájú vagy aszimmetrikus hangsúlyozású ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása.</p> <p>Skálák és hangzatok szerkesztése és hangzásának megfigyelése.</p> <p>Ritmus, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek 		<p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek</p>

<p>megfigyelése, reprodukciója (hangsúlyok, pl. keringő, mazurka, polonéz menüett, verbunkos, habanera vagy a swing egyenetlen nyolcadhangjai),</p> <ul style="list-style-type: none"> – ritmusimprovizáció afrikai dobon, csörgők, teakfa, aszimmetrikus hangsúlyozás, szinkópálás. <p>Dallam:</p> <ul style="list-style-type: none"> – hétfokú hangsorok: párhuzamos moll blues skála megismertetése. <p>Harmónia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szubdomináns funkció (IV. fok) megfigyeltetése dúrban – különböző skálák hangjaiból szerkesztett hangzatok, kipróbálása énekléssel, csoportosan. <p>Komponálás és rögtönzés összekapcsolása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott dallamhoz rögtönzött egyszerű harmónia kíséret, adott harmónia kísérethez rögtönzött dallamalkotás, – dallamkomponálás megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés, téma komponálás és variáció képzése, egy ritmikai ötlet organikus továbbszövése). – Tanult szerkezetek felhasználása: periódus, kupolás szerkezet (kvintelés-fel, le) 	<p>kifejezése többféle eszközzel.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Rögtönzés, ritmusvariációk, blues skála, szubdomináns funkció, augmentáció, diminúció, aszimmetrikus ütem.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképeinek követése alapján.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában:</p> <ul style="list-style-type: none"> a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. <p>Ritmikai elemek, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ütemfajták: 2/4, 4/4, 3/4, 4/8, 3/8, 6/8, 2/2. <p>Dallami és harmóniaelemek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - harmóniai feszültség és oldás megfigyelése. <p>Ereszkedő dallamvonal (népdal), kupolás szerkezet, kvintelés. B-dúr és g-moll, D-dúr és h-moll</p> <p>Hangközök: kis és nagy szext, kis és nagy szeptim (megismerés szintjén).</p>	<p><i>Matematika: törtek.</i></p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	változó ütemmutató, ütemfajták:2/4, 4/4, 3/4, 4/8, 3/8, 6/8,2/2 harmóniai feszültség és oldás, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</i></p> <p>Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód, egytémájúság és egy-egy zenei ötlet kibontása a romantikus zenében (variáció) dúr-moll változatok, műfaji jellegzetességek: szonáta, etűd, ballada, polonéz, mazurka stb. Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzeneje, a költészethez, irodalomhoz, népzenehez, történelemhez, hagyományokhoz fűződő jellegzetességek.</p> <p>A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében: Hány , Székelyfónó, kórusművek,</p> <p>Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével különös tekintettel a romantikus zene kedvelt hangszereire (zongora, szimfonikus zenekar hangszerei).</p> <p>A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, tipikus harmóniai fordulatok, alaprítmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások.</p> <p>A zenei forma és szerkezet azonosítása a hallgatott zeneművekben.</p> <p>A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról.</p> <p>Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép).</p> <p>Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag)</p> <p>Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Homofónia, polifónia, egytémájúság, népi többszólamúság, , romantikus zene, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a középkor és a reneszánsz zenéje műveinek bővítése: gregorián és trubadúr ének, madrigál bővítése, – barokk zene: kantáta és oratórium szvit, concerto, concerto grosso részletek bővítése, – bécsi klasszicizmus: oratórium részlet, vonósnégyes, versenymű, szimfónia művek bővítése, – a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, balett, – -Magyar romantikus , zeneszerzők: Liszt, Erkel, – a 20. század zenéjéből Bartók és Kodály munkáinak megismerésének bővítése: kórusművek, daljáték, opera, táncjáték, kamarazene, . <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése. Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<ul style="list-style-type: none"> – Trubadúr ének, madrigál, oratórium, kantáta, concerto grosso, szvit ismétlés szintjén romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, balett, ballada, dalciklus, divertimentó, impromptu, mazurka, népies műdal, polonéz, polka, rapszódia, requiem, virtuóz, táncjáték, kamarazene – Liszt, Erkel, Bánk, bán, Hunyadi, Schubert, Schumann, Mendelsshon, Chopin, Verdi, Wagner, Muszorgszkij, Smetana, 	
A továbbhaladás feltétele	<ul style="list-style-type: none"> – Az énekes anyagból 15-20 dalt és zenei szemelvényt (egyszólamú és többszólamú anyag) emlékezetből énekelnek kifejezően és stílusosan csoportban. – A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a 	

	<p>ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák. – Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten. – A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 20 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.
--	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Kodály: A szabadság himnusza	Chopin: G-moll mazurka
Szabó Ferenc : feltámadott a tenger oratórium záró kórus	Frederic Chopin: H-dúr nocturne, op. 32. No. 1
Jacques Arcadelt: Az édes-fehér hattyú	Verdi: Aida-Rabszolgák kórusa, Radames románca
Johann Sebastian Bach: 3. Brandenburgi verseny, 3. tétel	Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok-Walther versenydala
Johann Sebastian Bach: Magnificat, BWV 243 – nyitókórus	Wagner: Lohengrin-Nászinduló
Jean Baptist Lully: Az úrhatnám polgár – balett	Muszorgszkij: Hovanscsina-Márfa dala
Georg Friedrich Händel: Messiás For unto us a child is born, Halleluja	Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részletek)
Joseph Haydn: Évszakok Szüreti kórus	Muszorgszkij: Boris Godonov-Óra jelenet, forradalmi kórus
Haydn: Üstdob ütés szimfónia II tétel	Csajkovszki: Vonós szerenád IV tétel
Haydn: Évszakok-Tavaszi kórus	Csajkovszki: 1812-nyitány (részletek)
Haydn: D-dúr vonósnégyes III tétel	Smetana: Hazám szimfónikus költemény-Moldva
Vivaldi: A négy évszak-Tavaszi	II tétel
Beethoven: D-dúr hegedűverseny I tétel	Kodály Zoltán : Bicinia Hungarica IV füzet, cseremiszi dal-Fut a nyúl
Ludwig van Beethoven: VI. (Pastorale) szimfónia, I. tétel	Kodály: Hány János
Mozart: Varázsfuvola-Mily szép ez...	Kodály: Székelyfonó
Schubert: A-dúr zongoraötös IV tétel	Kodály: A magyarokhoz
Schubert: A hársfa	Brahms: V magyar tánc
Schubert: Heiden Röslein D. 257, Die Schöne Müllerin – dalciklus	Bihari-Lavotta-Csermák-Rózsavölgyi: Dalok
Schumann: Álmodozás, ijesztgetős	Erkel Ferenc: Hunyadi László-Meghalt a cselszövő, Palotás és további részletek
Schumann: A-moll zongoraverseny	Erkel: Bánk bán-Keserű bordal, Hazám, hazám
Mendelsson: Szent Iván éji álom-nyitány	
Mendelsson: Hegedűverseny I tétel	
Chopin: Forradalmi etűd	

Liszt Ferenc: XV Magyar Rapszódia
Liszt: Les Preludes (részlet)
Liszt: Mazeppa
Bartók Béla: Ne menj el
Bartók: Gyermekkarok-Legénycsúfoló,
Cipósütés
Bartók: Mikorokozmosz V- Változó ütem,
Dudamuzsika, Mikrokoszosz IV-Bali
szigetén
Bartók: Kolindák-Gyermekeknek III-
Román népdal, Mikrokoszosz II-
Délszlávok
Bartók: Divertimentó III tétel

Andrew Lloyd Webber: Macskák-Emlék
Presser Gábor: Padlás-Fényév távolság,
Szilvástombóc
Európán kívüli kultúrák népzeneje (pl.
Ausztrália, Peru, Japán, afrikai országok).
Keith Emerson–Greg Lake–Carl Palmer:
Egy kiállítás képei (Pictures at an
Exhibition)
John Williams: Csillagok háborúja
Szörényi –Bródy: Kőműves Kelemen

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. szerelmi dal, búcsúzó dal, keserves).</p> <p>Más népek dalai (pl. orosz, cseh, szlovák, lengyel, román népdalok, más földrészek népzeneje, afroamerikai népzene).</p> <p>Zongorakíséretes dalok, népdalok 20. századi vagy mai feldolgozásai.</p> <p>Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társas dalok rövid részletei.</p> <p>Példák a populáris zenéből.</p> <p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a 20. és 21. század zenéjéből</p> <p>A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklés.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Társasdal, népdal, komponált dal, új stílusú népdal, régi stílusú népdal előadásmódja . népdalfeldolgozás, más népek dalai	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, tonális és funkciós érzet, fejlődő formaérzék, többszólamú alapkészségek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással. Hallásfejlesztés harmóniai példák szemléltetésével, egyszerűbb példák (harmóniai vázak) alkotásával.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző metrikájú vagy aszimmetrikus hangsúlyozású ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása.</p> <p>Skálák és hangzatok szerkesztése és hangzásának megfigyelése.</p> <p>Ritmus, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek 		<p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek</p>

<p>megfigyelése, reprodukciója (hangsúlyok, pl. keringő, habanera vagy a swing egyenetlen nyolcadhangjai),</p> <ul style="list-style-type: none"> – ritmusimprovizáció afrikai dobon, csörgők, teakfa, aszimmetrikus hangsúlyozás, szinkópálás. <p>Dallam:</p> <ul style="list-style-type: none"> – hétfokú hangsorok, blues skála megismertetése. <p>Harmónia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szubdomináns funkció (IV. fok) dúrban, diszsonáns hangzatok – különböző skálák hangjaiból szerkesztett hangzatok, kipróbálása énekléssel, csoportosan. <p>Komponálás és rögtönzés összekapcsolása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott dallamhoz rögtönzött egyszerű harmónia kíséret, adott harmónia kísérethez rögtönzött dallamalkotás, dallamkomponálás megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés, téma komponálás és variáció képzése, egy ritmikai ötlet organikus továbbszövése). 	<p>kifejezése többféle eszközzel.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Rögtönzés, ritmusvariációk, cluster, blues skála, szubdomináns funkció, augmentáció, diminúció, aszimmetrikus ütem.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában:</p> <p>a tanult ritmusok felismerése, használata fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ütemfajták: 5/8, 7/8. <p>Dallami és harmóniaelemek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - harmóniai feszültség és oldás megfigyelése. <p>Hangközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tanult hangközök felismerése, alkalmazása szerkesztésekben, csoportosítása (megismerés szintjén). - Zeneelméleti összegzés: kvintkör, kvintoszlop, módosítójelek dó-helyek előjegyzések alapján 		<p><i>Matematika:</i> törtek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	5/8, 7/8, harmóniai feszültség és oldás, ritmikai, dallami, hangközelemek rendszerezése	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</i></p> <p>Szerkesztési és formai ismeretek: Szöveg és dallam egysége a népdalokban, szerkesztések, dallamvonalak a népdalokban, népi hangszerek szerepe a népdalok kapcsán, stílusok és jellemzőik (régi, új) népek népzeneje.</p> <p>A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében, szerepük életművükben</p> <p>Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével.</p> <p>Konzonancia és diszszonancia megfigyelése.</p> <p>Impresszionizmus a festészetben és a zenében.</p> <p>A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, tipikus harmóniai fordulatok, alapritmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások.</p> <p>A zenei forma és szerkezet azonosítása a hallgatott zeneművekben.</p> <p>Különös tekintettel a 20. század zenéjére és a könnyűzenére.</p> <p>A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek:</p> <p>Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról.</p> <p>A partitúra használata zenehallgatáskor (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép).</p> <p>Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag)</p> <p>Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>zenei rendszerezés a formai sajátosságok szerint és a stílus, történet szerint, konzonancia, diszszonancia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene, modern zene.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 11 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége.</p> <p>A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a középkor és a reneszánsz zenéje: gregorián és trubadúr ének, madrigál, 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – barokk zene: kantáta és oratórium szvit, concerto, concerto grosso részletek, – bécsi klasszicizmus: oratórium részlet, vonósnégyes, versenymű, szimfónia, – a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, balett, – a 20. század zenéje: kórusművek, daljáték, opera, táncjáték, kamarazene, jazz és a rock születése, – kortárs zene: 1960-tól napjainkig. <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése. Zenetörténelmi korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténelmi stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>tanult hangszeres műfajok és azok tartalmainak kor szerinti ismerete Pl. oratórium barokk, 20. századi. Jazz, rock. Zeneszerzők: Bárdos, Weiner, Farkas, Szőnyi E., Debussy, Honegger, Sztravinszkij, Prokofjev, Britten, Gersh, penderecky, Kurtág, Petrovics, Szokolay, Balassa S. , Pongrácz z., Kocsár M., Dvorák, Ligeti.</p>

<p>A továbbhaladás feltétele</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az énekes anyagból 20 dalt és zenei szemelvényt (egyszólamú és többszólamú anyag) emlékezetből énekelnek kifejezően és stílusosan csoportban. – A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük. – Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák. – Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten. – A zenehallgatásra ajánlott, 	<p>Az énekes anyagból 15 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük. Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák. Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten. A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 20 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.</p>
---	--	--

	<p>stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.</p>	
--	--	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Bárdos Lajos: Széles a Duna

Bartók: Medvetánc – zongora

*Magyar képek – Medvetánc

Allegro barbaro – zongora

Emerson Lake and Palmer feldolgozás

Concerto II. tétel

Bartók–Kodály: Magyar népdalok

Beethoven: István király – részlet

IX. szimfónia IV. tétel

Beatles: All you need is love

Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány

Britten: Változatok és fuga egy Purcell-témára

Debussy: Children's corner – Az elefánt bölcsődala

A néger baba tánca

Dvořák: Újvilág szimfónia IV. tétel

Gershwin: Porgy és Bess – részletek

Hacsaturján: Kardtánc

Spartacus – részlet

Honegger: II. szimfónia – részlet

Katonadalok

Kodály: Karácsonyi pásztortánc

Kodály: Székely fonó – 1. kép – Elmegyek, elmegyek; A citrusfa

Görög Ilo naballda

Kitrákotty mese

Részletek a Bicinia Hungarica sorozatból

Háry János (daljáték)

Háry-szvit – Dal

Napóleón csatája

Táncnóta

Kurtág: Játékok – részletek

Mátyás király udvari muzsikája – részletek

Penderecki: Hiroszima emlékeire – részlet

Prokofjev: Klasszikus szimfónia III. tétel

Ravel: Bolero – részlet

Ránki: Pomádé király új ruhája – Finalé

Szokolay: Alliterációk

Sztravinszkij: Petruska – Orosz tánc

Daj kák tá ca
A balerina tánca
Polka – Rácz Aladár, cimbalom

Vendég ség, csu vas dallam – eredeti felv tel

Európán kívüli kultúrák népzeneje (pl. Ausztrália, Peru, Japán, afrikai országok).

Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei

Johann Sebastian Bach: 3. Brandenburgi verseny, BWV 1048 – 3. tétel

Johann Sebastian Bach: Magnificat, BWV 243 – nyitókórus

Jean Baptist Lully: Az úrhatnám polgár – balett

Claude Debussy: Kis szvit (Petite suite)

Maurice Ravel: Bolero

Erik Satie: Gymnopedie No. 1.

Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték

Igor Sztravinszkij: A katona története (Histoire du soldat) – elbeszélésre, játékra és táncra

John Cage: 4'33”

Ligeti György: Atmosphères, Lux aeterna

Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete (Threnody for the Victims of Hiroshima)

Andrew Lloyd Webber: Az operaház fantomja –fő dal és Az éj zenéje

Szörényi-Bródy: István, a király részletek

Gerard Presgurvic: Rómeó és Júlia - Lehetsz király és egyéb részletek

Értékelés ének-zenéből

Egyéni és csoportos éneklés, ritmus megszólaltatása, szolmizáció, ABC- nevek, kottaírás, zenetörténet, zene felismerés, házi dolgozat zenetörténet, zeneirodalom témakörben számonkérése és értékelése osztályzatokkal. Órai munka, szorgalmi feladatok értékelése kisjegyekkel, vagy osztályzatokkal. A kisjegyek átváltása osztályzatra egyéni elbírálás alapján történik.